

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 23. junija 1899.

List 25.

Sveti Alojzij.

1.

Preljubi moj Alojzij,
moj dragi angel sveti,
nocoj se moja duša
želi Ti razodeti.

Še svečo si prižgiva
v kapeli Tvoje slike!
Tako... in zdaj poslušaj
ponižne moje stike! —

2.

O da bi še enkrat
krilatci pripeli
na lica mi vela
dve liliji beli...
Pozabil jih ne bi
minuto nobeno;
in Tvoje ime bi
zaslužil pošteno.

3.

Doba mlada,
izgubljena doba
nepoklicana
vstaja mi iz groba.

Mirno spanje
v njenem spi naročji
moj posvetni up
in moj sen otročji.

Le za hipec
rad bi ju prebudil,
da spoznaš, kako
čas sem svoj zamudil. —

4.

Ko ostavlja žarko solnce
mojo srčno vas...

pogledujem .. premišljujem
rajski Tvoj obraz.
Nad vasjo mi zatrepeče
zvezd nebeških kras.
To so žarki, ki jih liješ
Ti v moj tožni čas. —

5.

S sladkim srcem v ustih
„tisoč sreč povesod“
znanci so želeli
danes mi za god.

Če bi mi pognale
vse čestitke cvet;
mnogi daleč v prsi
skril srce bi spet.

Samo Tvojim željam
vse zaupam, vse,
dokler zadnji up mi
raja ne odpre. —

*Miroslavski:
Poveljni Alojzij Mrhar*

Kako Srce Jezusovo pomiri nasprotnike.

Leta 1855. sta dva jezuita, o. Bazilij in o. Carrara, imela sv. misijon v Zadru, ko pride nekega dne neki domačin obiskat o. Bazilija. „Pomozite mi, oče“, pravi, „kajti moje življenje je v veliki nevarnosti.“

„Kako to?“ odvrne misijonar.

„Bil sem še mladenič“, nadaljuje oni, „ko sem se sprl z imovitim posestnikom bližnjega sela: stepla sva se in jaz sem ga ubil. Radi onega uboja sem moral 20 let presedeti v težki ječi. Prav dve leti je, odkar sem prestal svojo kazen ter se vrnil domov. Toda družina, kateri sem ubil starešino, me črti še vedno, gledajo

vedno na to, kako bi se maščevala nad menoj. Tako sem zmiraj v strahu in trepetu in ne morem najti miru noč in dan; zato vas prosim, osvobodite me iz te stiske, če vam je možno!“

„Ej, moj sinko,“ odvrne mu misijonar, „ako je tako, potem res ne vem, kako bi ti mogel pomagati.“

Toda nesrečnik ga tako milo roti in prosi, da mu svečenik naposled obljubi, da hoče premisliti, kaj bi se moglo zanj storiti. Na to govori o. Bazilij o tej stvari z duhovnikom, pri katerem je ravno bival, a ta mu takoj odgovori: „Pustite to, častiti oče: v to zadevo je poseglo že mnogo uglednih oseb, da bi sprijaznile ono družino s tem nesrečnikom, ali vse zaman.“

„Tedaj pa hočem jaz poskusiti, kaj bi se dalo doseči“, reče misijonar: toda jaz stavim vse zaupanje svoje na Presv. Srce. Ono mi bode — kakor se trdno zanesem — tukaj pomagalo.“

Drugi dan gre o. Bazilij z vaškim županom tje, kjer je stanovala obitelj ubitega. Župan je nesel dve sliki: Presv. Srca Jezusovega in Marijinega, kateri ste bili pokriti s platnom. Ko dojdeta v hišo, vprašata po gospodarju. Misijonarja odvedo v sobo, kjer sta sedela dva sina ranjkega posestnika.

„Prišel sem“, — reče o. Bazilij na pragu — „da vas blagoslovim, vas in vašo mater in vaše posestvo.“

Te besede so bile sprejete s hvaležnim in radostnim srcem. Misijonar je znal porabiti ta prijazni sprejem, zato je nadaljeval:

„Ne bom vas pa blagoslavljal jaz, ampak blagosloviti vas hoče Presv. Srce Jezusovo in Marijino.“ To rekši, odkrije sliki. Oba brata, ne navadno ginjena, padeta pred misijonarja na kolena: a ta nadaljuje:

„Predno vas blagoslovite ti presveti Srci, treba, da izpolnita vidva nalogo, katero vama dajete po meni.“

„Oče, kaj imate v mislih?“ vpraša starejši, „midva sva pripravljena to izpolniti. Kaj ne, da hočeva?“ obrne se k drugemu bratu.

„Seveda,“ odvrne oni, „evo naju, pripravljena sva.“

„Dobro torej. Presv. Srce vama veli, da odpustita ubijalcu svojega očeta.“

Komaj misijonar to izreče, vzklikne starejši, ki je bil sicer trdovratnejši: „Kje je, da ga objameva?“

Ta nagla izpremema je zelo iznenadila vse, ki so bili navzoči. Med tem ukaže misijonar takoj poiskati ubogega morilca. Ta je s strahom in

trepetom pričakoval, kako se bo posrečilo pomirjenje. Ko pride pred sobina vrata, pade na kolena, rekoč: „Hvaljen Jezus! Smem li vstopiti?“

Ko mu brata to dovolita, približa se starejšemu bratu in pozdravi zopet: „Hvaljen Jezus!“ A nato reče: „Smo li sedaj pomirjeni?“

Po teh besedah stegne starejši brat svoje roke, približa se ubijalcu svojega očeta ter ga objame kot svojega najboljšega prijatelja. Ko navzoči to vidijo, ne morejo se več zdržati solz, ki so jim silile v oči.

Sedaj jim misijonar pokaže sliki Presv. Src in jim veli:

„Vi ste sedaj drug drugemu odpustili. Treba samo še, da obe stranki prosite Presveto Srce, da jima odpusti: temu radi zločina, a vama radi dolgotrajne mržnje.“

Vsi trije zvesto poslušajo. Potem se začno z nova objemati, in to ne samo oni trije, ampak tudi vsa rodbina; kajti, če bi se ta sprava omejila le na jednega, ne verovali bi ljudje, da je razžalitev odpuščena, in ta ali oni bi se še lahko osvetil pozneje.

Misijonar jih na to opomni, naj odslej strogo pazijo na mir in medsebojno prijaznost ter da zvesti ostanejo pobožnosti k Presv. Srcu. Pomilovani morilec se ne more zdržati prevelikega veselja. „Ker sem bil dolgo v zaporu,“ reče, „prihranil sem si 42 gld. Tu jih sedaj žrtvujem, da se za pokojnika služijo sv. maše.“

„Nikakor“, odvrne starejši, „to je naša dolžnost, da poskrbimo za dušo očetovo. Naj bodo oni novci posvečeni Presv. Srcu Jezusovemu, kateremu dolgujemo to milost, ki smo jo sedaj prejeli. Uporabimo jih, da napravimo lep okvir za oni dve sliki, ki naj bodete v cerkvi izpostavljeni češčenju vernikov in v večni spominj na to milost.“

Ta predlog ugaja vsem, in se pozneje izvede.

Predno je misijonar odšel, blagoslovil je še enkrat ono srečno hišo. Priredili so malo gostijo, oba brata sta posadila svojega novega prijatelja v sredo, in slišale so se vsakovrstne napitnice in zdravice o novi ljubezni in prijateljstvu. Obe stranki sta prejeli zakramenta sv. pokore in sv. obhajila, kakor jim je nasvetoval misijonar. Tri dni na to so ob sklepu misijona v cerkvi javno ponovili svojo obljubo, da bodo v bodoče živeli v miru in slogi. — Ta dogodek se je hitro razglasil po vsi okolici in k spravi in ljubezni nagnil mnogo drugih trdovratnih src, ki so se črtila že dolgo časa.

K Srcu Jezusovemu.

Iz Jugoslavije.

Na pragu smo 19. stoletja po rojstvu Krista — Odrešitelja in Izveličarja našega.

Za to smo i mi siromaški krščansko katoliški Jugoslaveni opravljali, kolikor je največ mogoče bilo, verno-pobožno in s tehtnimi pomisleki in iskrenimi prošnjami in priporočili ljubko marijansko majnikovo pobožnost v novi cerkvi ženina in deviškega moža blažene device Marije, kajti opravljali smo predzadnjo šmarnično pobožnost v tem stoletju.

Nastopili smo mesec junij, kojega je krščansko katoliška verna pobožnost še posebno odločila v osobito češčenje najsv. božjemu srcu Jezusovemu in pa v počeščenje ljubemu služabniku Božjemu sv. Antonu Padovanskemu čudodelniku.

Tudi ves ta mesec junij bodemo osobito pre-mišljevali, častili, slavili, hvalili, molili in prosili presv. srce Sinu živega Boga, Gospoda našega Jezusa Krista. Še bolje se bomo vadili v čednostih najsv. srca Boga-človeka, osobito ob ponižnosti in krotkosti Njegovi ogrevali se v ljubezni do Boga in bližnjega pri ognjišču te največe učlovečene ljubezni Božje. Ker je pa to Božje Srce zbog grehov, nezvestob in nehvaležnosti naših bilo, osobito v vrtu Gecemani, v groznem trpljenju in v Jeruzalemu na križu na Kalvariji nepopisljivo do smrti žalostno, spodobi se, prav in prepotrebno je, da se i mi ubogi grešniki v tej pobožnosti k presv. srcu Jezusovemu posebno vadimo. Vaditi pa se moramo v pravem nadnaravnem kesanju zbog grehov naših, zavoljo tolikih nezvestob, nehvaležnosti in razžalenj, ki smo jih storili in uzrokovali veličanstvu Božjemu — večni ljubezni Božji. Tudi ta, vse dni meseca junija še posebna pobožnost k najsv. srcu Jezusovemu, je predzadnja v tem 19. stoletju.

Zatorej že sedaj začnimo pri presv. srcu dobrega Pastirja pregledovati svoje pretečeno življenje po vseh zapovedih Božjih in sv. cerkve, po vseh naukih, vodilih in uzorih gospoda našega Jezusa Krista in po Njegovem najljubeznjivšem srcu; izprašujmo svojo vest pred najvzvišenejim in najpravijim uzorom našim — pred presv. srcem Jezusovim.

In resnično iz ljubezni obžalujmo vse grehe, svoje in ptuje, kojih smo posredno ali neposredno krivi. Obžalujmo i grehe: Adamov in Evin, bratov in sester naših; kesajmo se zbog tolikih nezvestob, nehvaležnosti in razžalenj, ki smo jih storili in uzrokovali, ki so se godile in se še godijo večni ljubezni Božji — Bogu trojnoedinemu.

Zapustimo kriva pota in široko cesto malomarnosti, mlačnosti, mrzlotе, slabo- in maloverstva, krivoverstva, krivih zaumenkov krščanstva, brezbožnosti, polovičarskega krščanstva, brezbožnosti, polovičarskega krščansko-katoliškega verskega življenja in svetovno zlo strastvenega in grešnega mišljenja, zelenja in dejanja.

Povrnimo se na pravi krščanski pot za Jezusom, k Jezusu in Njegovemu najmilostnejšemu Srcu, da nas zvršetek 19. stoletja in početek dvajsetega, ako ju dočakamo še na tem svetu, najde očiščene, živoverne, poboljšane in duševno oživljene po posvečujoči milosti Božji, v vrstah verne in poslušne črede dobrega Pastirja — Jezusa Krista, pod zastavo Njegovega sv. Križa in presv. Srca!

O, da bi večino vsi Slovenci in krščansko katoliški Slaveni zgoraj spomenjeno storili! Razkolni krščanski slovanski bratje pa, da da bi se vsaj nekaj stopinj približali k edinstvu edino prave vseobče Kristove rimske Cerkve! Pa tudi nekaj tisoč slavenske nekrščene brače naše, jugoslavenskih hrvatskih mahomedancev, da bi se počeli bližati pravi luči, ki je Jezus Krist!

Za vse to iskreno in pridno skrbimo, eni pismeno, drugi govorniško, tretji dobrodельno, a četrti s ponižnimi, vernimi in vročimi molitvami, prošnjami, s pobožnostjo in spokornimi deli.

Ako to storimo, se za to potrudimo, vse drugo i časno potrebno i narodno nam bode po milosti in previdnosti Božji privrženo.

Ako pa prej spomenjeno zanemarjamo in opuščamo, vse drugo naporno delovanje, zavzemanje, napravljanje, borenje, pridobivanje, ustanavljanje in zelenje ne bode pravega vspaha, teka, napredka in koristi imelo, niti za versko i ne za narodno. Jezusovo presv. srce nam iz tabernakeljna prav lahkotno, milo in ljubeznjivo, a živo navdaja, kar je nekdanj v sv. deželi iz ust Njegovih glasno donelo: „iščite najprej nebeško kraljestvo in njegovo pravico, vse drugo vam bode privrženo . . . !“

* * *

Zdaj pa prosimo lepo, sprejmite še nekoliko črtic iz nove krščansko katoliške slavenske uboge občine med drugoverci, za koje novo cerkev sv. Jožefa, sv. Družine ste mnogi izmed vernih Slovencev, največ v bratski ljubezni milodarno pripomogli.

Vse dni meseca majnika se je med šmarnično pobožnostjo obilno molilo in prosilo za vse žive in umrle dobrotnike in dobrotnice te nove prepotrebne cerkve, mnogokrat se je še posebno

za nje opravljala najsv. daritva nove zaveze — sv. maša.

Letos smo tako zapuščeni, da nove hiše Božje in sv. Jožefa ne moremo, v nekotnih nedogotovljenih delih dovrševati, ne v notrinji započetih naprav dogotoviti, niti še prav potrebnih novih napraviti. Nekoliko dolga na cerkveni stavbi in notranji napravi silno težko obrokno izplačujemo, kajti prav pri najpotrebnejem dogotavljanju hiše Božje smo skoro od vseh strani zapuščeni. Sami si pa ne moremo pomagati in dovršiti, ker težavno in komaj nove nasebine vzdržujemo, koje sostoje iz ubozega delalskega krščansko katoliškega slovenskega ljudstva, ki je brez vsake podpore. Neče se uvideti in vpoštevati, da za avstro-ogersko monarhijo bi najbolje in najkoristneje bilo, ako bi bila slavenska narodnost s krščansko katoliško veroizpovedjo v tej jugoslavenski pokrajini in kraljevini najmnožija, močna in napredna. Treba je pa v prvi vrsti jugoslovenskim katolikom tukaj častitih cerkvá, cerkvenih naprav in zavodov; dobre, iskrene, pridne, srčne in podvzetne duhovščine po srcu Božjem — pravih dobrih dušnih pastirjev — ne pa malomarnih in lenih najemnikov, se zna, da za vse to je treba i gmotnih pripomočkov. Marsikoji menihi, sedaj po večini na župnijah v dušnem pastirstvu se trudijo, a primanjkuje jim dvojnih pomočkov.

Sirote so redovniki — menihi, posamezno raztroseni po župnijah, ker, kakor je riba le za v vodo, ako hoče živeti, tako je i redovnik — menih — le za v samostanu, ako hoče prav redovniško po sv. redu živeti; med svetom in kakor je sedaj, redovnik-menih posamezno in za mnogo časa izgubi duh sv. reda, sam sebe in še druge poleg. Oh, kako potrebno bilo bi i v Bosni in tu še osobito v župnijah sv. misijonov, kakor se opravljajo sedaj k zvršetku 19. stoletja v Sloveniji. In mogoče bilo bi, v tej pokrajini, napraviti in opraviti sv. misijone, ker so na dveh mestih časti vredni jezuititi, zmožni več jezikov in narečij. poleg teh so pa še za to sposobni časti vredni oo. frančiškani. O presveto srce Jezusovo, usmili se in nakloni in daj sv. misijonov v katoliških župnijah tukaj med drugoverci; silno potrebni so!

V zadnjem desetletju tega stoletja se je začela povse na novo naša župnija, pridobili smo cerkvi zemljišče, pozidala se je prepotrebna cerkev in redovna svečeniška hiša poleg, vse iz samih milodarov, pri kojih ima krščanska bratska ljubezen mnogih Slovencev največji delež in zasluženje pri Jezusu, Mariji in sv. Jožefu. O, da bi mogoče bilo do zvršetka tega 19. stoletja cerkev

najpotrebneje dogotoviti, povse izplačati, napraviti in župnijo za prepotrebno oskrbeti.

Kedor še kaj premore si pritrpati in za te svete najpotrebneje naprave darovati, usmili se in pripomagaj, da se temu delu in Božji napravi h koncu tega stoletja krona postavi in se ta sv. naprava dogotovljena daruje presv. srcu Jezusovemu, Mariji Devici in sv. Jožefu, v veden spominj slovenske krščanske ljubezni in požrtvovalnosti.

V novi cerkvi sta dva altarja, pa še ni eden ni povse dogotovljen. Glavnemu oltarju sv. družine manjka spodnjega dela — obema dvema mize in stopnjic. Oltarju roženvenške kraljice manjka drvenega antipendija okolo surovo zidane menze in nadmenznega nastavka do podobe Kraljice sv. roženvenca in vse oltarne oprave. Na drugo stran v cerkvi želimo napraviti tretji oltar, na njem bi bil kip presv. srca Jezusovega na prestolu, vsako stran prestola klečala bi desno sv. Frančišek Seraf, levo pa sv. Anton Pad. Tako bi bil vsopreden onemu rožnivenške kraljice, pri koje prestolu klečita sv. Dominik in sv. Katarina Sijenska. In za ta oltar presv. srca Jezusovega, sv. Frančiška Serafa, in sv. Antona Padovanskega lepo prosimo milodarne pomoči!

Dobro bi bilo, ako bi se kje in pri kojih našla i darovalnost za eden ali dva zvona, ker jih je jako potreba. Za dotične darovatelje opravljale bi se sv. maše in molitve. Ako bi smrt dobrotnikov naznanili, zvonilo bi jim i tukaj in bi se za duše njihove opravile cerkvene molitve s črno sv. mašo.

To leto, k Binkoštim, smo napravili v novo cerkev prepotrebno krstilnico — krstni kamen. Ta kamen je napravljen in portland-cementa in drobnega kamenja, ki je trd in gladek, kakor iz tesanega marmorja, v podobi male menze. Zgoraj v sredinji je kotljina za sv. krstno vodo, nad njo bode krstni hramič iz lesa rezbarsko izdelan, nad njim kip sv. Ivana Krstitelja; vse to je pa še v delu pri gosp. Grošeljnu v Selcih na Gorenškem. Treba je, osobito tukaj med drugoverci, da ima prvi in najpotrebni sv. zakrament krsta tudi lepo in častito vidno shrambo, pri koji se sprejemajo v sv. Cerkev — to kraljestvo Božje, novi udje in postajajo deca Božja in dediči kraljestva nebeškega.

Binkoštno saboto letos se je prvokrat tukaj blagoslavljalna in posvetila krstna voda po obredu rimsko-katoliške cerkve. In pri tem prvem obrednem blagoslovljenju je bilo prvo krščenje pri novem krstnem kamenu. Bil je odrastli možki drugoverec, ki je prestopil iz krivoverstva v pravo

Kristovo vero in Cerkev katoliško ter je pogojno i krščen bil.

Svetoganljivi in pretresljivi so bili ti sveti cerkveni obredi. Skušali in pripravljali smo pa tega človeka eno leto, ker bi bili radi, da je iz prepričanja postal katoliški kristijan.

Najslavnejša procesija presv. rešnjega Telesa Gospodovega se je letos še svečaneje obhajala, kakor prejšna leta. Ta dan so bili katoličanje v veliki večini sicer še prevladajoče drugoverskega mesta, ker došli so k procesiji župljani iz najbližnje župnije 3—4 ure daleč.

Vse je bilo vzvišeno lepo in častito, po naši revščini, molila in pela je vsa cerkev, vse združeno ljudstvo. Samo tužno-žalostno je bilo, ker je edin mali zvonček zvonil slavni procesiji, kakor mrtvaški zvon pri Vas na Slovenskem.

Marija Devica in sv. Jožef pomagajta, da bi se drugo leto zaslišal boljšega zvona glas!

Prijedor — Br. A. M.

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spominji iz naše gorenške in dolenske domovine.

Motto:

*„Beseda sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“*

Andr. Praprotnik.

Proti prvi opoldanski uri se nas je zbralo na M. dvoru, kjer je stala pogrtnjena dolga miza, blizu sto častilcev in častilek pokojnega Močnika. Mnogo čč. gg. duhovnikov se je bilo pridružilo nam učiteljem in gospicam učiteljicam; tudi blagorodna gg. ljubljanski mestni župan Ivan Hribar in gimn. ravnatelj Senekovič sta počastila navzoče s svojim prihodom, ter vdeležila se banketa. Vse omizje, t. j. vsi udeležniki obeda so kazali s svojo medsebojno priljudnostjo, da jih druži in oklepa vez resnične prijaznosti in nekakega pobratimstva; — to naj bi bilo pač porok vsemu prihodnjemu vzajemnemu delovanju duhovskega in svetnega učeništva pri našem šolstvu. Če ni povsod tako, = kedo je temu kriv? Vpletem naj tu kratko dogodbico iz življenja svojega nepozabnega rajnega očeta. Dolga leta so vozili železne izdelke mojega rojstnega kraja, največ žreblje, na prodaj v Karlovec na Hrvaško. Imeli so ondi, in tudi med trgovci nekdanje tako zvane Karlovške vojaške krajine (granice) mnogo dobrih prijateljev. Šteli pa so ti kraji, in štejejo brž ko ne tudi še zdaj blizu 80 000 prebivalcev pravoslavne vere. S trgovcem tega veroizpovedanja sta prišla enkrat tudi v razgovor o verskih zadevah. Bil je mož poštenjak, obžaloval in obsojeval je razkol, ter dejal: „Nekdaj smo bili vsi eno — magarac je bil, ki nas je razdvojil!“ Tudi ta, ki je zasejal razpor med slovenskim duhovskim in svetovnim učeništvom, zasluži enake, ali pa še hujše obsodbe. Kakor sem že omenjal: v tem našem društvu ni bilo nikakega razpora. Veseli razgovori,

napitnice in petje nam je sladilo ukusni obed, in le prezgodaj se je približal čas, ko se je reklo: „Kateri pojedete k kameniško-ljubljanskemu vlaku, ura bije za odhod!“ Posegli smo si torej bratski v roke, zasedli zopet „romarski voz“, in hajdi proti postaji! O naši veseli družbi na tresočih se „lojtrnicah“ se je zopet zamoglo reči, da „srce srcu se prilega.“ Med zbijanjem nedolžnih šal in petjem poštenih domačih dobroljek smo se bližali Mengešu ob cesti stoječe človeče pa je reklo: „Glejte, koliko se jih pelje z Brezij!“ Za romarje so nas tedaj mislili ljudje.

Namen moj je bil, nazaj grede pomuditi se nekoliko dalje v Mengešu iz raznih vzrokov. Kraj že sam na sebi, in njegova zgodovina nam ponuja za popis toliko gradiva, da, če bi hotel poseči količkej v podrobnosti, res ne vem, kako na široko bi se raztegnil moj potopis. Ako n. pr. pogledamo „Letno poročilo trorzredne ljudske šole v Mengeši za l. 1885/6“, vroča nam spis: „Zgodovinske črtice o Mengeški šoli“ prav znamenite podatke iz spretnega peresa sedanjega kurata in dež. arhivarja č. g. Ant. Koblarja kot tadanjega kapelana in kateheta v Mengešu. „Letno poročilo“ iste šole za l. 1887/8 obširno in natančno razpravlja iz peresa ravno imenovanega g. pisalca: „Na razvalinah mengeškega gradu“. „Letno poročilo“ za l. 1888/9 ima zelo obširen spis (9 strani) z naslovom: „Spominji starega Mengešana“ z jako mikavnimi podrobnostimi. „Letno poročilo“ za l. 1889/90. nosi na čelu spis: „Nekedanji Mengešanje“ na 7 straneh, ki je zopet zelo zanimiv. „Letno poročilo“ za leto 1890/1 objavlja spis: „Sv. Notburga v Grobljah“ in ono za leto 1891/2 sostavek: „K petindvajsetletnici Mengeškega trga“. Z eno besedo: vsi navedeni spisi, povzeti skupaj v eno celoto, dali bi gradiva za precejšnjo knjižico, in če bi hotel posneti tudi le kaj površnega, raztegnil bi se moj spis preveč na široko. Mengešanom res moram čestitati na njihovi zgodovinski preteklosti, in svetovati bi bilo, naj bi kak ondoten gosp. rojak zbral to v samostojno knjižico, in jej dodal še kaj slik. To bi delalo trgu gotovo veliko čast.

Mengeš je zelo stara župnija. O Valvazozjevem času je bila pridružena v okrožje Oglejskega patriarhata. Spadala pa je pod samostan Zatiški, kateri je imenoval tudi župnike. Sv. nadangelu Mihaelu posvečena župna cerkev, pol-g katere je stal tudi močen tabor, je štela takrat 8 altarjev. Podružnih cerkva je imela o tistem času štirinajst, izmed katerih so postale pozneje samostojne duhovnije: Črnuče (l. 1764), Št. Jakob ob Savi (l. 1788) in Homec (l. 1789). Črnuški župniji je še zljaj patron vsakokratni preč. g. nadžupnik Mengeški.

Dokler je prinašal duh imenik (šematizem) ljubljanske škofije proti koncu med drugim tudi „Index locorum et beneficiorum, horumque originis“. bralo se je ondi pod črto, da je Mengeš duhovnija najstarejšega izvira. Leta 1238 je bival tam kot župnik Veriand pl. Stein. L. 1355. je bil podelil župnijo patriarh Nikolaj nadvojvodu Albertu, l. 1462 pa cesar Friderik III. z vikarnimi cerkvami Dol, Zagorje, Vače, Čemšenik samostanu presvete Trojice reda cistercijskega v Dunajskem Novem mestu — proti župniji sv. Petra v Ljubljani Papež Pij II. jo je Dunajskemu Novemu mestu vtelesil, l. 1668. jo je pridobil zatiški samostan istemu redu. Poslednjič je bila zaradi dolgov vsled pogodbe: Ljubljana v dan 12. oktobra 1733

(potrjeno 12. maja 1735) prodana č. g. Jožefu Schiffer, župniku v Laa v Avstriji. Ta Schiffer je ustanovil kanonikat pri stolni cerkvi v Ljubljani. — Tako n. pr. se bere v starejših šematizmih ljubljanske škofije. Zakaj so se ta pojasnila opustila v poznejših časih, zlasti pa letnice, kedaj je bila ustanovljena kaka župnija, ne vemo; tudi ne gre nam beseda, da bi o tem razsojevali.

Nadučistlj Josip Levičnik.

(Dalje prihodnjič.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec junij 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen

Razširjanje molitvenega apostoljstva.

V cerkveni in svetovni zgodovini opazujemo večkrat mož, ki so posebno dobro umevali potrebe časa, ki so s svojimi željami in načrti celo prehiteli svojo dobo. Tak mož je bil v vibarnem letu 1848 umrli Josip Görres. Bil je velik duh v pravem besednem pomenu in videl je kakor z viška doli viharje, ki zadivjajo po Evropi, še predno se je začul prvi revolucijski klic. Kar je pa še več vredno, — ni bil samo odličen učenjak, temveč tudi navdušen katoličan. Kot tak je vedel in priznaval, da ne vodi svetovne zgodovine nihče drugi kakor Gospod Bog, in da je od božje pomoči zavisno razcvitanje in rast vsake države. Da, veroval je in neutrudljivo pisal, da more rešiti narode le še od Boga ustanovljena cerkev in pomočki, katere nam nudi ona. Zato je povdarjal v nekem sestavku veliko moč molitve, katera je najboljšo sredstvo, da se ugodno rešijo preporna časovna vprašanja in da se zlasti zabrani revolucija. — ter je zahteval zato, naj se ustanovi nekako molitveno pobratimstvo. V njem bi se molitvena moč posameznikov takorekoč zbrala ter se porabila zdaj v dosego kake velike dobrine, zdaj zopet v odvrnjenje velikega zla. Görres sam pač ni slutil, ko se je potezal za to vzvišeno misel, da se mu bode prav v letu njegove smrti izpolnila želja z ustanovitvijo molitvenega apostoljstva. V tem apostoljstvu ima sveta cerkev danes že ogromno, preko 20 milijonov broječo molitveno armado na razpolago, katera prosi božjih milostij za posameznike in cele narode.

Kar je pričelo v začetku našega stoletja v neveri in nenravnosti na jedni, — in v novem, sv. žem življenji na drugi strani poganjati in se razvijati, razvilo se je že povsem v naših dneh. V čisto novih razmerah živimo. Z velikimi duševnimi pridobitvami, z velikanskimi iznajdbami je prišlo vse naše javno življenje v drug tir, odnošaji med tujimi deželami in narodi so se popolnoma predrugačili. Zlasti stroji so povzročili pravi prevrat po vseh državah. Po njih so se ljudje bolj zblížali medsebojno ter so postali velike bolj drug na drugega navezani kakor nekdanj. Vsaka meja je takorekoč odpadla in oddaljenost ne dela več nobenih ovir: ves svet je odprt podjetnosti, trgovini in industriji. — Umevno je, da pri vsem tem ljudje medsebojno veliko bolj in močneje vpli-

vajo drug na drugega. Toda žalibog, ta vpliv se veliko bolj porablja v to, da se pospešuje zlo, nego da bi se gojilo dobro. Ne samo nekaj zavrženih ljudij je odpalo od Boga, — mnogo razširjene družbe, imajo nevero in npravno prostost napisano kot geslo na svojih zastavah. Križ, znamenje izveličanja, je nebrojnim v zaničevanje in sramoto; ne samo, da ne časte cerkve, temveč marsikje se bore proti nji z golimi noži. — Zato tudi pomen molitvenega apostoljstva v zadnjih 50 letih ni oslabil, temveč je mnogo večji in vsakdo človeštvu dobro želeči mora skrbeti, da se vedno bolj razširja to apostoljstvo. Molitveno apostoljstvo je dobilo za cerkev pomen prave velesile, s tem namreč, da jo podpira v tej njeni nalogi, katero izvršuje napram paganskim narodom, in da ji olajša delo pri izveličevanju njenih otrok.

Dočim so bili širitelji civilizacije izključno le misijonarji, širijo sedaj, ko imamo nova prometna sredstva (železnice, parnike, brzojavne naprave), poleg misijonarjev tudi drugi pogumni in vstrajni možje kulturo in omiko. Dva zanimiva vzgleda imamo na Japonskem in Afriki. V manj nego pol stoletja je postalo Japonsko moderna država. Kjer so stali pred 50 leti temni gozdovi, brzi sedaj šumna lokomotiva in kipé v zrak visoki tovarniški dimniki; na mesto starih japonskih vasij so stopila na več krajih mesta z električno razsvetljavo in z vsim, kar nam nudijo evropska velika mesta. — Kako goreče se je priprijela Evrope tako dolgo neznanega, „temnega“ sveta, — Afrike! Ne bomo čakali več dolgo, in železni tir v dolžini 5600 angleških milj bode zvezal angleško naselbino v Kaplandiji z Egiptom. Kjer so bivali pred 20 leti prvi sambeški misijonarji v volovskih vozovih, dvigajo se sedaj visoke hiše po Angležih sezidanega mesta. — Kakor Japan in Afrika se najbrže tudi Kitajska ne bode več dolgo upirala evropskemu vplivu.

Kako lepa bodočnost za katoliško cerkev! Koliko duš bode pridobila, ako bodo imeli na potih svetovnega prometa prost vstop tudi nauki prave vere! Da pa bode cerkev to ugodno priliko tudi porabila, mora razposlati mnogo gorečih misijonarjev. Že sedaj obstoječi misijoni in misijonske naprave se morajo dejansko podpirati in njih delovanje kolikor mogoče razširiti in razmnožiti. Moliti moramo torej, da obudi Bog prav mnogo dobrih misijonarjev in velikodušnih dobrotnikov naših misijonov. Pozornim nam je biti onih nesrečnih milijonov, ki leže še pokopani v smrtni senci nevere. Te molitve pa ne moremo opravljati na boljši način, kakor če se združimo z molitvijo srca Jezusovega, katero ne moli le za okrepitje pravičnikov in obvarovanje nedolžnih, temveč za izveličanje in rešenje vseh duš, za katere je pretil Odrešenik svojo kri. To pa se godi v molitvenem apostoljstvu. — Še več! Misijonarji sami ne zadoščajo za spreobrnjenje paganov. Kar spreobrne srca ljudem, ni človeška modrost, temveč milost. Kakor poljedelec izrahlja zemljo, predno useje žitno seme, tako mora tudi milost napraviti srca sposobna in pripravna za vsprejem sv. evangelija; in kakor dež z neba in solčni svit zaliva in oplodi poganjajoče bilke, tako mora milost neprenehoma delovati v notrinji srca — med tem ko misijonar razlaga resnico. In tudi to milost priključuje z neba molitev, zlasti molitev mnogih, ki združeno molijo. Med apo-

stoljskimi možmi ni menda nikogar, ki bi ne bil že skusil moči teh molitev.

Nič manjša, kakor za upliv sv. cerkve na zunaj ni važnost molitvenega apostoljstva tudi za njeno delovanje na znotraj, katero je v tem, da posvetuje svoje ude in jih ozdravlja.

Kakor smo že omenili, stremi dandanes vse po združevanju. Toda ne združujejo se le dobri med seboj, da bi dosegli svoje dobre namene; združujejo se medsebojno tudi slabi, hudobni, da se ukrepe v svojih naklepih. V to uporabljajo vsako mogoče orožje, katero je izumila človeška pridnost: časopisje, trgovino, umetnost, celo dobrodelnost jim pomaga, da imajo temveč uspehov. — Kaj je torej bolj času primerno, kakor da se združijo vsa poštena krščanska srca s presv. srcem Jezusovim v skupno molitev? Molitev nas takorekoč oboroži z močjo božjo, in „ako je Bog z nami, kdo je proti nam?“

Molitveno apostoljstvo je najboljši pripomoček poti vsemu budemu, na čemer trpi dandanes človeštvo, zlasti poti pomanjkanju vere in ljubezni. Saj molimo, ker verujemo, za druge pa molimo, ker jih ljubimo.

Naposled se razteza pomoč molitvenega apostoljstva tudi na širono polje časne potrebe. Siromaku je, naj si bode še v toliki potrebi, v molitvi veliko, neskončno veliko tolažba. In naj se mu vzemo vse pravice, pravice moliti mu ne prikrajša noben knez.

Molitveno apostoljstvo je torej neprecenljive vrednosti. Kako naj bi je podpirali? Najlažje in najizdatneje podpiramo molitveno apostoljstvo s tem, ako sami prav goreče molimo. Saj z molitvijo ni tako kakor z drugimi rečmi. Ne vpraša se, koliko temveč kako dobro molimo. Čim pobožneje, vstrajneje in zaupneje molimo, tem bolj gotovo dosežemo od Boga, česar želimo. Čim svetejši smo, tem rajši bode ustrezal Bog našim željam. Jeden sam svetnik ima s svojimi molitvami, deli in svojim trpljenjem več vpliva pri Bogu, kakor tisoč navadnih mlačnih ljudi.

N.

b) Posebni nameni:

23.) **Sv. Eberhard, škof.** Spolnovanje medsebojnih dolžnosti med gospodarji in posli. Rešitev otrok, ki so brez vsakega varstva. Nekrščeni otroci med kristjani.

24.) **Sv. Ivan Krstnik.** Škofje in mašniki. Zatreteje prostozidarstva. Več nevarnih operacij.

25.) **Sv. Viljem.** Pereče šolsko vprašanje. Duhovniki in obhajanci. Vplivni uradniki. Več bolnikov in umrlih.

26.) **Sv. Ivan in Pavel, brata mučenika.** Srčno izpoznavanje sv. vere v višjih stanovih. Društva katoliških mater.

27.) **Sv. Ladislav.** Dežele krone sv. Štefana. Ugodna prodaja posestev. Zabranjevanje mešanih zakonov.

28.) **Sv. Leon II., papež.** Sv. oče. Dobri dušni pastirji za zapuščene občine. Več mašniških kandidatov.

29.) **Sv. Peter in Pavel.** Rim in rimsko vprašanje. Pospevalci molitvenega apostoljstva. Spreobrnjenici.

30.) **Sv. Pavla spomin.** Katoliški misijoni. Vse doposlane, pa še ne uslišane zadeve. Učje molitvenega apostoljstva in udje bratovščine srca Jezusovega, ki so umrli v juniju, in ki bodo mesece julija umrli.

N.

Zahvale.

Nenadoma me je napadla mučna bolezen vsled prehlajenja pri izpolnovanju neizogibnih stanovskih dolžnosti. Zdravila kar niso zamogla zdatno pomagati, pridružile so se še raznovrstne težkote, nisem mogla natanjko paziti na se. V tej hudi zadregi sem molila s posebnim zaupanjem k presv. Srcema Jezusovemu in Marijinemu, ter prosila duše v vicah za pomoč. Prav tako tiste Božje služabnike, kateri so na tem, da jih sveta katoliška cerkev razgласi Zveličanimi. Vspeh zaupljive molitve je bil izdaten, nevarnost kmalu odstranjena, zdravje se povrača polagoma. Ponižno se zahvaljujem torej, in vabim vse sotrpce, naj poskušajo enako v stiskah.

Zofia Karol Lapajna

Naša gojenka M. iz Obsova v Istriji je bila hudo zbolela za nevarno vratno boleznijo, ki se je vsako uro hujšala. Zdravniška pomoč ni nevarnosti odstranila. Prišla je mati po otroka, ter ga na dom odoeljala. Tudi tukaj je zdravnik povedal, da ni pomoči bolnemu otroku. Drugega dne je poslala mati po otrokovo bleko, da jo bodo rabili na mrtvaškem odru, ker upanja ni o doma nikakršnega več imeli, da se ozdravi deklica. Žalostne, da izgubimo ljubo in dobro gojenko, smo se zbrale v hišni kapeli, ter malo bolnico priporočale svetemu detetu Jezusu, čigar podoba se časti v Pragi, ljubi Materi Božji in sv. Antonu Padovanskemu in molile smo pred Najsvetejšim z obljubo, da hočemo, ako Gospod usliši našo molitev, zahvalo v »Danici« objaviti. Prejele smo nedavno veselo poročilo, da prav o času naše molitve ob 9. uri zvečer, se je stanje bolnici izboljšalo. Prepustila se ji je v grlu oteklina in gnoj ji je iztekel, tako da je deklica iz vse nevarnosti in sedaj skoraj popolnoma zdrava. Za to pozora vredno milost in za uslišane naše molitve naj bo presvetemu Srcu Jezusovemu večna čast in hvala.

Uboge šolske sestre „de Notre Dame“ v Truovem.

* * *

Bila sem dalje časa bolna ob zobeh in prav nobeno zdravilo mi ni pomagalo. Morala sem jih že veliko izrjavati, a vse zamanj. Sedaj se pa zatečem k veliki svetnici sv. Apoloniji in glej, kar naenkrat nisem čutila več bolečin. Minulo je že leto in jaz sem še zmirom zdrava. Le to mi je žal, da nisem obljube izpolnila kakor sem obljubila. Prosim sv. Apolonijo, naj mi odpusti in priznese moji malomarnosti. Opominjam pa vse, posebno zobobolne, da naj se zatekajo k sv. Apoloniji in naj obljubo bolj vestno izpolnijo kot sem jo jaz.

Kranjsko: I. T.

iz 1899

Bila sem v veliki skrbi zaradi neke zelo važne zadeve. Zatekla sem devetdnevnicu k presv. Rešnjemu Telesu, z obljubo, da jo opravi tudi v zahvalo, če bom uslišana. — Res, devetdnevnicica še ni bila dokončana, ko zopet zasije solnce veselja. Prepričana sem, da je tukaj samo presveto Srce poseglo vmes; ker je bila odločitev v tem važnem položaju v neki višji roki. Zato naj na vekomaj bo češčeno in hvaljeno presveto Telo!

M. J.

* * *

Neštevilokrat mi je presv. Srce Jezusovo že pomagalo. Pa v teku treh tednov štirikrat, morala bi lahko reči, na prečuden način. Bila sem v taki zadregi, da ni bilo od drugod pomoči pričakovati, kakor iz nebes! In pripoznam, da sem že skoro obupala, toda Božje usmiljenje me je rešilo vkljub mojemu slabemu zaupanju. Sedaj pa bodem še bolj zaupala. — O, naj bi tudi drugi se zatekli v nadlogah k presvetemu Srcu v tabernakeljnu.

N. N.

Književnost.

Litanije presv. Srca Jezusovega. Ravnokar so izšle „Litanije presv. Srca Jezusovega“, katere je za čveterglasni ali jednoglasni zbor postavil Jos. Lavtižar, župnik v Ratečah na Gorenskem, pošta Kranjska Gora. Cena s poštnino vred 20 kr. — Uredništvo kar najiskreneje priporoča to umetno delce svojega sotrudnika želeč, naj bi še obilejkratov bralcev razveselil svojimi velezanimivimi potopisi.

Raznoterosti.

„Društvo za krščansko umetnost v Ljubljani“ je imelo četrtek, 8. t. m., svoje 4. letošnje zasedanje. Navzočniki so bili prvomestnik kanonik Smrekar in odborniki: Generalni vikarij Flis, konzistorijalni svetnik Gnjezda, župnik Sitar, knezškofijski tajnik Steska ter Tomo Zupan. V posvetovanji je bilo več altarnih slik. Poprej pa je 30. majnika zasedal družbin odbor za slikarstvo. Udeležili so se ga bili: Prvomestnik Smrekar in odborniki: podpredsednik Šubic, Gnjezda, Vurnik, Steska in Tomo Zupan.

† **Leopold Belar**, šolski voditelj v pokoju ob 11. mestni deški šoli v Ljubljani, cenjeni skladatelj v cerkveni glasbi, je umrl 17. in bil pokopan 19 t. m. Pogreb mu je bil časten. Zelo radi so pokojnika imeli vsesploh, kjerkoli je bil v službi. Poprej požrtvovalen in vešč učitelj je bil za svojo muziko in za pevanje — akopram že 70letnik — do zadnjih dni s cela mladeniško vnet. V. M. P.

Listek.

Nj. Svetost papež Leon XIII se je praznik presv. Jezusovega srca, petek 9 t. m., podal zjutraj krog s v kapelo sv. Pavla, da je tam maševal in zapričel tridnevnicu k presv. Srcu. V lučinem svitu je lesketal altar, v kojem je stala podoba presv. Srca. Eden tajnih komornikov je bral po papeževi še zahvalno sv. mašo. Na to se je izpostavilo presv. Rešnje Telo in molile so se litanije o presv. Srci. Po podeljenem slovesnem blagoslovu se je vrnil sv. Oče v svoje stanovanje. — Saboto, 10. t. m., je šel zopet maševat v to isto pavlinsko kapelo, ki je ob enem vatikanska župnijska cerkev. Po svoji maši je ostal tam sopet še pri drugi. Oba dneva petek in soboto, so bili tu nazoči kot njega spremstvo nekteri kardinali, prelatje, papežev dvor in veliko vernikov različnih stanov. Papeževo zdravje je to dobo popolno povoljno. Čudovita delalnost ga je in zanimajo ga tudi bolj malenkostne cerkvene zadeve. Tako se namreč zdi, da starčeka sv. Očeta še najbolj po konci drži ono mnogoposelstvo, opa lubezen do dela, ki mu je bila vselej pol življenja. — 8. t. m. si je privoščil peš sprehod po vatikanskih vrtovih. Bil je prvi, odkar je tako usodno obolel meseca marca t. l.

Kardinalom je bil imenovan goriški kneznadškof dr. Jakob Missia v tajnem konzistoriji 19. t. m. v

in tu mu je bil posiljen bar
Rimu. Javni konzistorij je bil 22. t. m. Tajni komornik Nj. Svetosti msgr. Julij Celli in papežev nobelgardist grof Kamilo Pecci, Leonu XIII. nečak, sta došla koj po dovršenih konzistorijih v Gorico: komornik kot papežev ablegat; nobelgardist pa, da je izročil primerno besedo škrlatasto čepico „coram Deo“ t. j. „vpricho Boga“. „Coram Deo“ se zove čepica zato, ker se z glave sname le pred Bogom pričujočim v zakramentu — nikdar pa pred kakim človekom, niti ne pred kronano glavo. Obadva dvornika spremita te dni kardinala Missio na Dunaj, kjer mu izroči cesar v pridvorni dunajski kapeli 27. t. m. kardinalski škrlatov biret. Obred hode ta-le: Ob 1/2 11. uri se pripelje tu sem v dvorno cerkev papežev ablegat msgr. Celli donašajoč papežev „breve“ in rudeči biret ter ju položi na dve blazinici stranskega altarja. Na to se poda po novega kardinala s tremi cesarskimi vozmi. V prvih dveh se v cerkev dopelje papežev nobelgardist grof Pecci s kardinalovim spremstvom; v tretji — ki jo privêde šest vrancev — novi kardinal s papeževim ablegatom. Ob 11. prične vsekako pridvorni škof Mayr slovesno pontifikalno mašo. Po sv. maši pristopi na cesarjev namigljaj ceremonijar do papeževega ablegata monsignora Celli. Ta vzame na zlati tasi ležeče papeževo pismo, uklonivši se cesarju ga latinsko nagovori. Potem mu kleče ponudi „breve“. Cesar se pisma dotakne govoreč: „Legatur“ to je „naj se bere“. Prebere se. Na to vzame ablegat še škrlatni biret z altarja in poklekne s kardinalom vred pred cesarjev prestol. Cesar se pokrije ter dene kardinalu biret na glavo. Kardinal vstane, odkrije se in gre pred oltar „Te Deum“ zapet. Po odpeti zahvalni pesmi stopi kardinal višje ter z biretom na glavi podeli apostolski blagoslov. S tem je cerkvena slovesnost končana in cesar se vrne v svoj apartement. Novi kardinal pa se v zakristiji obleče v škrlatasti talar in gre k cesarju v zahvalno avdijenco. Ko se na dom odhajajoči kardinal pelje memo pridvorne straže, vrstí se vojaštvo v polni paradi in orožje, ker kardinalstvo je v prvi vrsti tudi svetna čast. V Avstriji, na Francoskem, Španskem in Portuga skem predlagajo namreč redom te velevalsti same odličnejše škofo za kardinale. V Avstriji nikdar ni kardinal, kogar vladar noče. Zato se ti kardinali v imenovanih deželah zovejo „kronski kardinali“. V vseh katoliških državah iz navedenih vzrokov kardinalom pristuje ona čast, ki gre princem vladarske dinastije. Vvrstújo se kardinali koj za princi. — Široki trivoglati kardinalov klobuk s prennogimi kosami pa prejme kardinal Missia neposrednje od papeža. Tekom enega leta po tem častnem imenovanji se mora namreč slednji kardinal osebno zglasiti pri papežu v Rimu. — Njega eminenca, kardinal Missia, ostane še v kneznadškofijski službi v Gorici. — Zanimiv je življenjepis tudi sedaj imenovanega kardinala, nadškofa iz Ferare msgr. Petra Respighi, starega 85 let. Leta 1890 je bil še selski župnik v domači mu boloneški škofiji na Laškem. Kot takemu mu poroči Leon XIII., da ga namerava škofa v Guastali. Preprosil je takrat Respighi papeža, da ne. A kmalu potem ga venderle izvoli guastalskega škofa. Leta 1896 je postal msgr. Respighi nadškof v Ferari. In danes je kardinal. — Pač redka bo zgodba o kardinalu, ki bi bil osem let poprej še župnik na kmetih.